



Datum
2021-02-19

Yttrande

Diarienummer
TN-2020-3700

Till
Kommunstyrelsen

Yttrande TN 210219 Remiss från Region Skåne angående samråd kring Regionplan för Skåne 2022–2040 STK-2020-1575

Tekniska nämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Tekniska nämnden välkomnar förslaget till Skånes första regionplan. Tekniska nämnden ser potentialen i den ledning, i regionala perspektiv kopplat till den fysiska planeringen, som den kan komma att ge Malmö och övriga skånska kommuner. Samrådshandlingen skulle inom flera olika perspektiv behöva stärkas. Bland annat efterlyses en tydligare beskrivning av relationen mellan olika regionala dokument och planer och hur dessa förhåller sig till varandra. Regionplanens tidshorisonter och ambitionsnivåer behöver tydliggöras, de olika tematiska områdena behöver balanseras gentemot varandra och behovet av en nödvändig klimatomställning måste adresseras betydligt tydligare.

Yttrande

Generella synpunkter

Tekniska nämnden välkomnar regionplanen och det stöd den är tänkt att ge de skånska kommunerna i den fysiska planeringen gällande mellankommunala och regionala planeringsfrågor. Tillsammans med den regionala utvecklingsstrategin kan regionplanen och dess planeringsprinciper utgöra en enande kraft för regionen och ge viktig vägledning för den kommunala planeringen. Samrådshandlingen innehåller dock inga tydliga prioriteringar och avvägningar i de svåra frågorna, ex. utbyggnad kontra bevara jordbruksmark, vilket gör att vägledningen blir svag. Regionplanen visar till stor del på ett nuläge och inte lika mycket på önskad utveckling. Vilken förflyttning ska vi gemensamt åstadkomma?

Det finns många miljö- och klimatfördelar med en regional samhällsplanering då frågorna sträcker sig över administrativa gränser, vilket ställer krav på samverkan i planering av regionens mark och vattenytor. Vad gäller många gröna och blå frågor är yta, markanvändning och tillgången till stora och sammanhängande ytor av vikt, för vilket en regional planering kan underlätta.

Samrådsunderlaget innehåller många bra skrivningar om dialog och samverkan – och dessutom hur ofta det ska ske. Olika intressenters samskapande är centralt för att förverkliga önskad samhällsutveckling. Genom att mer effektivt arbeta tillsammans öppnar vi upp för delande av kunskap, kompetens, innovationsarbete, målgruppskunskap och forskningssamarbeten.

En stor utmaning i regionens utveckling framöver är att utveckla och omsätta höga ambitioner och mål inom social och ekologiska hållbarhet till konkreta åtgärder som ger resultat. Att säkerställa hållbara investeringar i bebyggelse, trafikinfrastruktur, blågrön infrastruktur och teknisk infrastruktur bidrar till att dessa mål nås. Regionplanen behöver ge Skånes kommuner en samsyn kring vad som krävs av den fysiska planeringen för att nå klimatmålen. Klimatanpassning beskrivs tydligt men minskad klimatpåverkan nämns knappt.

Jämställdhets- och barnperspektivet behöver förstärkas genom hela regionplanen.

Avsnitt: Inledning

Regionplanen skall utgöra ett underlag för Länsstyrelsen när de bedömer om kommunerna samordnat sig kring relevanta frågor i tillräckligt stor utsträckning. Det bör därför beskrivas tydligare hur Länsstyrelsen och deras ansvar för riksintressen och mellankommunala frågor ser ut och om detta ansvar förändrats genom att vi framöver kommer ha en regionplan.

Avsnitt: Mål och förutsättningar

Det är svårt att se hur regionplanen förhåller sig till andra regionala planer och program. Tekniska nämnden upplever en otydlighet om regionplanen ska visa vägen för andra program och strategier eller om den endast ska sammanfatta vad som står i dem. Finns det en hierarki i strukturen?

Det bör även tydligare beskrivas var regionala mål sätts och hur regionplanen ska skapa bättre förutsättningar för att Skåne ska kunna nå dessa mål. Ambitionen bör vara att regionplanen ska vara det samlande dokumentet där man får en överblick, förståelse och bättre ledning i vad det är som gemensamt behöver prioriteras för att nå målen.

Avsnitt: Utvecklingsinriktning

Det flerkärniga Skåne

Tekniska nämnden anser att regionplanen på ett bra sätt beskriver tillväxtmotorernas och särskilt Malmö/Lunds betydelse för hela Skånes utveckling. Ur ett regionalt perspektiv behöver dock de två orternas olika förutsättningar också beskrivas. För Malmös del behöver storstadsperspektivet belysas utförligare.

En beskrivning av flerkärnighetens innebörd och argumentation för dess betydelse behöver utvecklas i regionplanen.

I regionplanen beskrivs på flera ställen att flerkärnigheten ska utvecklas och att samspelet mellan stad och land stärkas. Landsbygdens roll ska lyftas, inte bara i relation till det urbana utan som en självständig och central drivkraft. I planen beskrivs dock endast hur de regionala och lokala kärnorna samt de prioriterade stråken ska utvecklas. En strategi för utvecklingen av landsbygden (utanför de lokala kärnorna och prioriterade stråken) kan med fördel utvecklas i regionplanen.

Planeringsstrategier

Planeringsstrategier för transportinfrastruktur, regional kollektivtrafik och energiförsörjning är viktiga och relevanta. När det gäller strategier för transportinfrastruktur är det viktigt att parallellt med utveckling av linjer och stråk även identifiera och uppmärksamma brister och behov i järnvägsnätets knutpunkter och spårkopplingar (ex behov av planskilda spårkopplingar på Malmö bangård och på Öresundsbanan vid Svågertorp). Hanteras inte dessa riskerar satsningar på höghastighetståg och ny stambana tränga ut viktig regional och inter-regional trafik.

Även planeringsstrategier för gröna och blå, inklusive rekreativa miljöer är viktiga och relevanta. Besöksstrycket på rekreativa miljöer runt Malmö/Lund under pandemin har tydligt visat på behovet att utveckla dessa miljöer. Det gäller både antal och storlek samt kvalitet på miljöerna, men också att hållbar tillgänglighet till dessa områden säkras.

Planeringsstrategierna i regionplanen borde på ett mer systematiskt sätt behandla Skånes viktiga riksintressen. Vilka förutsättningar för att ta tillvara potentialen för hållbar regional utveckling i Skånes hamnar, inte minst Malmö hamn, finns? Regionens ambitioner kopplat till Sturups flygplats bör även utvecklas.

Hur kommunerna ska planera och prioritera för att regionen ska bli resilient blir otydligt när begreppet ”resilient region” inte beskrivs mer utförligt.

Strukturkarta

Malmö och Lund som gemensam nationell tillväxtmotor

I beskrivningen av Malmö som tillväxtmotor missar regionplanen att Malmös betydelse som utbildningsort har vuxit snabbt, både vad gäller forskning och högre utbildning, vuxenutbildning och gymnasium.

Tekniska nämnden vill understryka vikten av att det är infrastruktur som gynnar hållbara transporter vi ska satsa på och att det inte är önskvärt med en ökad inpendling med bil då kapaciteten för att ta om hand ökade bilflöden inte räcker till i Malmö.

Transportinfrastruktur

Ett förtydligande kring vad som menas med att Öresundsbronns anslutningar behöver förbättras önskas.

Kopplingarna till omvärlden har fångats bra med en tydlig hänvisning till Skånebilden och en bra beskrivning av behoven av HH-förbindelse och Öresundsmetro. På delregional nivå bör det lyftas att satsningen på kommungränsöverskridande cykelbaneinfrastruktur är särskilt viktig och ger störst nytta i MalmöLundregionen.

Avsnitt: Tematiska fördjupningar

Generellt

I flera av planeringsprinciperna finns texter som bättre hör hemma i de inledande texterna, till respektive delområde inom de tematiska fördjupningarna. En renodling av planeringsprinciperna för att tydliggöra de vägledande delarna önskas.

Regionplanen behöver genomgående ge den nödvändiga klimatomställningen större fokus. Det är oklart varför fossilfrihet finns med som aspekter inom vissa tematiska områden och inte andra. Antingen stärks detta perspektiv genom en egen tematisk fördjupning eller genom att stärka miljöperspektivet i de fördjupningar som idag saknar detta.

Bebyggelseutveckling

Bostadsförsörjning

Kartorna ger en bild över nutiden och visar inte den bebyggelse som planeras i kommunerna. Regionplanen skulle med fördel kunna visualisera detta för att verkligen ge den överblick som är svår att få idag. Tekniska nämnden önskar även att kollektivtrafiknära läge definieras i regionplanen.

Regionplanen bör kompletteras med en planeringsprincip för hur kommunerna ska samarbeta över kommungränserna för att lösa bostadsbristen.

Avsnittet kompletteras gärna med en hänvisning till den regionala bostadsmarknadsanalys över Skåne som Länsstyrelsen årligen sammanställer.

Näringsliv och besöksnäring

I Skåne är arbetsmarknads-regionen stor och ett mer utvecklat samarbete, kring etableringar i regionen, skulle kunna underlätta för hur och var vi planerar för verksamhetsområden och att vi regionalt sett kan hushålla med värdefull jordbruksmark. Här skulle Region Skåne kunna bidra med det regionala perspektivet.

Etablering av externhandel är en viktig mellankommunal fråga som inte nämns. Detta var för några år sedan omdiskuterat. En etablering av ett externt handelscentrum nära en kommungräns riskerade att utarma eventuell innerstadshandeln på andra sidan gränsen.

Avsnittet som berör besöksnäring tar bara upp vandrings- och cykelleder. Avsnittet bör kompletteras med tex kultur, idrott mm.

Hälsofrämjande livsmiljö

Att ge möjlighet att transportera sig med aktiva transporter så som gång och cykel skulle kunna adderas som en viktig aspekt när man planerar för en hälsofrämjande livsmiljö.

Klimatanpassad bebyggelseutveckling

Planeringsprincipen behöver kompletteras med vikten av ett samarbete med de privata fastighetsägarna. För att klimatanpassning ska kunna ske på ett samhällsekonomiskt hållbart sätt behöver anpassningen ske på så många och så stora ytor som möjligt. Allmän platsmark räcker inte till om ”allt” ska få plats. Det är även viktigt med en regional koordinering så att kostnadseffektiva åtgärder görs på rätt plats i landskapet och inte enbart utifrån administrativa gränser.

Aspekter kring hållbart, klimatneutralt och cirkulärt byggande saknas.

Transporter

Tekniska nämnden tycker att det är positivt att se att regionplanens ambitioner ligger i linje med Malmös, dels vad gäller utveckling av lokal och (bidrag till) regional kollektivtrafik samt cykelinfrastruktur med även hållbarhetsaspekter, nyttor och mervärden.

Region Skåne bör fortsätta att hålla samman och driva på samarbeten mellan Skånes kommuner. Tex i arbetet med regionala supercykelstråk, där regionen har en viktig roll i att samordna arbetet.

Det finns tillgänglig data för färdmedelsfördelning för persontransporter från 2018. Tabellen på sidan 60 bör visa den datan snarare än 2013 års.

Hållbart resande

Det är viktigt att regionen driver på i arbetet med att skapa ett attraktivt och lättillgängligt system för hållbart resande mellan komuner och inom Öresundsregionen. Ett enhetligt system i regionen för att synliggöra och enkelt kunna byta mellan olika färdmedel, både via digital plattform och när det gäller funktion och lokalisering av olika fysiska bytespunkter.

Kollektivtrafik

Regionplanen saknar ambitioner om att förbättra kollektivtrafiken på landsbygden.

Tekniska nämnden delar regionplanens bild om att kollektivtrafiken ska vara strukturbyggande vid stadsplanering. Regionplanen bör dock ha en högre ambition kring minskad klimatpåverkan och planera för fossilfri kollektivtrafik.

Gränsöverskridande transporter

Ett led i att stärka hållbart resande bör även fjärrtågens roll belysas i detta avsnitt.

Godstransporter

Bra med regional planering med ansats att minska miljö-, klimat- och hälsopåverkan.

Utöver att godstransporter behöver vara energieffektiva behöver de även vara yteffektiva för att säkerställa en attraktiv och trivsamt stadsmiljö. I vissa avseende går utvecklingen mot större fordon, vilket ställer högre krav på ytor för svängradier och uppställning i den tätastaden.

Stora delar av det statliga skånska vägnätet har under hösten 2020 öppnats för bärighetsklass 4 (BK4). Då det är troligt att flera kommuner kommer att följa med i den utvecklingen är det viktigt att vägnätets regleringar hänger ihop över kommun- och regiongränserna så att godset kan färdas effektivt och säkert mellan hamnar, bangårdar och andra logistikpunkter.

Blågrön infrastruktur

I de fall när kommunerna inte är markägare eller kan tillämpa planering genom PBL behövs samarbete mellan region, kommuner och andra myndigheter för att inspirera, underlätta och förmå privata markägare att genomföra åtgärder på sin mark. Exempel på åtgärder är vattenhantering, hushållning med jordbruksmarken, insatser för biologisk mångfald m.m.

Biologisk mångfald

Regionplanens syfte i stort är att synliggöra regionala sammanhang. Detta bör därför inte stå i en planeringsprincip under biologisk mångfald. Att kommunernas grönstruktur och naturvårdsprogram är verktyg för arbetet med biologisk mångfald är inte heller något som ger kommunerna vägledning. Dett hör bättre hemma i inledande text under avsnittet.

Regionplanen får gärna lyfta fram vikten av regional, eller mellankommunal, koordinering gällande förhindring av spridning och bekämpning av invasiva arter.

Landskap, jordbruk och skogsbruk

Att hushålla med Skånes värdefulla jordbruksmark går i linje med Malmös kommande miljöprogram.

Vatten i landskapet

Vatten i tätorterna behöver ges mer plats för att minska risken för översvämningar. För att detta ska kunna ske på ett sätt som hushåller med såväl ekonomiska som ytmässiga resurser behöver lagstiftningen uppdateras. Plan- och bygglagen och VA-tjänstlagen har idag för få verktyg att använda för att åstadkomma en effektiv dagvatten- och skyfallshantering på kvartersmark.

Teknisk infrastruktur

Tekniska nämnden instämmer in att vi behöver främja utbyggnaden av fossilfri energi-produktion. Dock är distributionen av el och framtida lokaliseringar av laddinfra-struktur även viktigt att adressera.

Regionplanens kartor

Region Skåne önskar synpunkter på detaljeringsgraden i regionplanens kartor och på deras regionala eller mellankommunala relevans. Tekniska nämnden ser följande behov av utveckling för att kartorna bättre ska utgöra ett stöd för den kommunala planeringen:

- Informationen i kartorna är överlag bra. Dock vore det bättre om kartan innehöll flera lager och var interaktiv.
- Karta som visar på vad som finns i den närmast omvärlden önskas. Trafiksystemen i Skåne är i hög utsträckning integrerade med Köpenhamn, Själland, Bornholm, Halland, Kronoberg och Blekinge. Skulle behöva karta med pendling över nationsgränsen.
- Det finns karta över arbetspendling i Skåne. Denna skulle kunna kompletteras med en karta över utbildningsresandet, till framförallt högre utbildning och vuxenutbildning, som ökat snabbt.
- Begreppet "Försörjningskvot" används i två kartor, på s.11. Detta begrepp bör förklaras.

Konsekvensbedömning

Regionplanens konsekvensbeskrivning utgår från social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet, vilket är ett positivt angreppssätt. Enligt Miljöbalken 6 kap ska en miljökonsekvensbeskrivning, som bedömer de miljöeffekter som regionplanen kan väntas ha, göras. Vad som avses enligt 6kap 2 § är miljöeffekter på framförallt ekologiska konsekvenser.

Den sammanfattande slutsatsen i konsekvensbedömningen är att det är svårt att göra en miljökonsekvensbeskrivning utifrån planens allmänt hållna innehåll. Tekniska nämnden anser att det är svårt att förstå konsekvensbeskrivningen och på vilka grunder den kommit fram till slutsatsen att planen får godkänt och anses vara hållbar.

Ordförande

.....
Andréas Schönström (S)
.....

Nämndsekreterare

.....
Philip Lee
.....

Susanna Lundberg (V) anmäler ett särskilt yttrande till protokollet. Se till protokollet bilagt yttrande, § 48a.